

การใช้วารสารที่จัดให้บริการโดยสำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศของนักศึกษา
มหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์
A Study of Students' Journal Database Access Provided by the Office of Academic Resources
and Information Technology at the Rajabhat Universities in the Rattanakosin Group

บรรพต พิจิตรกำเนิด*

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพการใช้ ความต้องการ สภาพปัญหาและอุปสรรคในการใช้วารสารที่จัดให้บริการ โดยสำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์ ซึ่งสุ่มเลือกเป็นกลุ่มตัวอย่างด้วยตารางเลขสุ่ม ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 3 แห่ง ได้แก่ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา และมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต และทำการสุ่มแบบไม่เจาะจงแบบชั้นภูมิได้กลุ่มตัวอย่าง เป็นนักศึกษาที่กำลังศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 397 คน รวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามที่มีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค 0.972 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน t-test และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (one-way analysis of variance) ผลการศึกษาพบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่ (ร้อยละ 86.1) เข้าใช้วารสารสิ่งพิมพ์ในช่วงวันจันทร์ - ศุกร์ เวลา 12.00 - 13.00 น. มีวัตถุประสงค์เพื่อประกอบการศึกษาตามสาขาวิชา เพื่อค้นคว้า ใช้อ้างอิงเพื่อทำรายงาน หรือทำวิจัยและอาจารย์ผู้สอนมอบหมาย ส่วนปัญหาที่พบคือ วารสารรายชื่อที่ต้องการใช้ไม่มีให้บริการ และวารสารที่เกี่ยวข้องกับสาขาวิชาที่ศึกษามีจำนวนไม่เพียงพอต่อความต้องการ สำหรับการเข้าใช้วารสารอิเล็กทรอนิกส์ พบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่ (ร้อยละ 61.0) ไม่ใช้วารสารอิเล็กทรอนิกส์ เนื่องจากไม่ทราบว่า มีบริการวารสารอิเล็กทรอนิกส์ และไม่สะดวกในการเข้าใช้วารสารอิเล็กทรอนิกส์ ทั้งนี้ฐานข้อมูลวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่สำนักวิทยบริการฯ จัดให้บริการมีการใช้ในระดัปลานกลาง ส่วนปัญหาที่พบคือ ระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตล่าช้าต้องรอนาน

คำสำคัญ: การใช้วารสาร วารสารสิ่งพิมพ์ วารสารอิเล็กทรอนิกส์

* ผู้ประสานงานหลัก (Corresponding Author)
email: bunpodp@hotmail.com

Abstract

This research aimed to study the conditions of use, needs and problems of Rajabhat University students in the Rattanakosin group when accessing the journal database provided by the Office of Academic Resources and Information Technology. Three Rajabhat Universities—Phranakorn Rajabhat University, Suan Sunandha Rajabhat University and Suan Dusit Rajabhat University—were randomly selected using a Table of Random Number. The stratified random sampling method was used to select 397 undergraduate students from these three universities. Questionnaires with an alpha reliability co-efficient of 0.972 were used to gather information. The data were analyzed using frequency, percentage, means, standard deviation, t-test and one-way analysis of variance. It was found that most students (86.1 %) tended to access the journal database from Monday to Friday from 12:00 p.m. to 1:00 p.m. The purposes of the journal use were for education, reference, research and teachers' assignments. The problems included unavailable and insufficient relevant journals. Regarding electronic journals use, most students (61.0 %) did not know that electronic journals were available and they were inconvenient for them to use. The electronic journal database was used at moderate level and the problems concerned the delay of Internet connection.

Keywords: usage of journal, journal, e-journal

บทนำ

วารสารเป็นสิ่งพิมพ์ที่รวบรวมเรื่องราว สารความรู้ ความเคลื่อนไหวของสังคมในช่วงเวลาใดเวลาหนึ่ง ซึ่งแน่นอนว่าผู้ใดก็ตามที่ติดตามอ่านวารสาร ก็ย่อมได้รับความรู้และเท่าทันกระแสของสังคมในช่วงเวลานั้น สถาบันการศึกษาในระดับอุดมศึกษาได้ให้ความสำคัญต่อการจัดให้บริการวารสารของห้องสมุดเป็นอย่างมาก อีกทั้งในปี พ.ศ.2544 สำนักมาตรฐานอุดมศึกษา ทบวงมหาวิทยาลัย (2544) ได้กำหนดแนวทางการจัดให้บริการวารสารของห้องสมุด ความว่า “...ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาควรมีวารสารเฉพาะสาขาวิชาตามความจำเป็นของแต่ละสาขาวิชาที่เปิดสอนเป็นวิชาเอก วิชาโท ของสถาบันอุดมศึกษา...” ในขณะที่ห้องสมุดไม่เพียงแต่ให้บริการวารสารสิ่งพิมพ์ แต่ยังคงเสริมการให้บริการวารสารอิเล็กทรอนิกส์เพิ่มขึ้นด้วย

จากการศึกษาวิจัยที่ผ่านมาของ สิริพร วิธินันทกิตต์ และคณะ (2536) รัตนาภรณ์ พุทธิผล (2541) โสภี อุนรรุท (2541) เมตตา เปรมปรีดี (2541) และเอี่ยมพร ศรีเดือนดาว (2543) ได้ศึกษาถึงความต้องการใช้วารสารของผู้ใช้ การจัดให้บริการและการใช้บริการวารสารของหน่วยงานต่างๆ ตลอดจนปัญหาและอุปสรรคในการให้บริการและการใช้บริการวารสาร นอกจากนี้ยังมีการศึกษาของ วิลาวัลย์ ติเตเยี่ยม และคณะ (2549) รุ่งอรุณ สิงคลีประภา (2550) และมาลี อิศรานนท์ (2551) ศึกษาเกี่ยวกับความต้องการใช้วารสารอิเล็กทรอนิกส์ สภาพการณ์ใช้งานวารสารอิเล็กทรอนิกส์ รวมถึงปัญหาและอุปสรรคจากการใช้งานวารสารอิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งผลการศึกษาล้วนใหญ่พบว่าผู้ใช้มีความต้องการใช้วารสารในระดับมาก แต่ปัญหาที่มักพบจากการใช้บริการวารสาร ได้แก่ ไม่มีวารสารที่ต้องการ วารสารชื่อที่ต้องการใช้บริการมีไม่ครบทุกฉบับ

วารสารมีจำนวนไม่เพียงพอต่อความต้องการ ขาดความรู้ในการค้นหาวารสารที่ต้องการ และไม่มีวารสารชื่อที่ต้องการใช้บริการ เป็นต้น

ปัจจุบันวารสารที่มีเผยแพร่มีจำนวนมาก ซึ่งวารสารที่ผู้ใช้สามารถใช้และสำนักวิทยบริการจัดให้บริการมีทั้งรูปแบบสิ่งพิมพ์และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่สามารถใช้บริการผ่านอุปกรณ์เทคโนโลยีสารสนเทศรูปแบบต่างๆ ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการใช้วารสารที่จัดให้บริการโดยสำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศของนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์ เพื่อทราบถึงสภาพการใช้วารสาร ผลที่ได้มาเป็นจะแนวทางในการจัดให้บริการวารสารที่ตรงต่อความต้องการของผู้ใช้ ซึ่งจะทำให้เกิดความคุ้มค่า และมีประสิทธิภาพในการจัดให้บริการวารสารของสำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์ต่อไป

วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาสภาพการใช้วารสาร ความต้องการใช้วารสาร และสภาพปัญหาและอุปสรรคจากการใช้วารสารทั้งวารสารสิ่งพิมพ์และวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่จัดให้บริการโดยสำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์

ระเบียบวิธีวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์ (ภาคปกติ) ที่กำลังศึกษาอยู่ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2553 จากมหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์ ซึ่งประกอบด้วยมหาวิทยาลัยราชภัฏ จำนวน 6 แห่ง ได้แก่ มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา และมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต โดยโดยการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (multi-stage sampling) จำนวน 2 ขั้นตอน ได้แก่ (1) การสุ่มอย่างง่าย (simple random sampling) โดยใช้ตารางเลขสุ่มเพื่อสุ่มเลือกกลุ่มตัวอย่างมหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์ จำนวน 3 แห่ง ผลที่ได้คือ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา และมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต และ (2) การสุ่มเพื่อเลือกกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักศึกษาระดับปริญญาตรี โดยใช้การสุ่มไม่เจาะจงแบบชั้นภูมิ (stratified sampling) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 397 คน ได้แก่ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร 134 คน มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา 127 คน และมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต 136 คน

2. การเก็บและรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้รวบรวมข้อมูลโดยอาศัยเครื่องมือเป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพการใช้วารสาร ความต้องการใช้และสภาพปัญหาและอุปสรรคในการใช้วารสารทั้งในรูปวารสารสิ่งพิมพ์และวารสารอิเล็กทรอนิกส์ ที่จัดให้บริการโดยสำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์ ซึ่งมีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach alpha coefficient) แบบประเมินทั้งหมดบัพเท่ากับ 0.972

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล การคำนวณหาค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน อีกทั้งทดสอบสมมติฐานโดยใช้ t-test และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (one-way analysis of variance)

ผลการวิจัย

นักศึกษาส่วนใหญ่ (ร้อยละ 86.1) มักจะเข้าใช้บริการสำนักวิทยบริการฯ ช่วงวันจันทร์ - ศุกร์ ช่วงเวลา 12.00 - 13.00 น. วัตถุประสงค์ในการใช้วารสารสิ่งพิมพ์เพื่อประกอบการศึกษาตามสาขาวิชา ค้นคว้าใช้อ้างอิงเพื่อทำรายงานหรือทำวิจัย เพิ่มพูนความรู้ในวิชาชีพ และอาจารย์ผู้สอนมอบหมายหรือแนะนำให้ค้นคว้า โดยวิธีในการเข้าถึงวารสารสิ่งพิมพ์ นักศึกษาใช้วิธีการสืบค้นจากฐานข้อมูลบรรณานุกรมวารสาร และเดินไปหยิบตัวเล่มวารสารที่ชั้นต้นที่มีรายละเอียดดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงช่วงวันและเวลาที่นักศึกษาเข้าใช้บริการสำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ

รายการ	จำนวน (n = 397)	ร้อยละ
1. ช่วงวันที่นักศึกษาเข้าใช้บริการสำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ จันทร์ - ศุกร์	342	86.1
เสาร์ - อาทิตย์	55	13.9
2. ช่วงเวลาที่นักศึกษาเข้าใช้บริการสำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ		
8.00 - 12.00 น.	55	13.9
12.00 - 13.00 น.	178	44.8
13.00 - 17.00 น.	105	26.4
หลังเวลา 17.00 น.	59	14.9

นอกจากนี้ยังพบว่า นักศึกษามีความต้องการใช้วารสารสิ่งพิมพ์เกี่ยวกับบริการที่นั่งอ่านวารสารภายในสำนักวิทยบริการ บริการยืมวารสารออกนอกสำนักวิทยบริการ บริการยืมวารสารระหว่างห้องสมุด การเพิ่มจำนวนวารสารที่สอดคล้องกับสาขาวิชาให้มากขึ้น และการจัดให้มีเครื่องมือค้นหาบทความที่ใช้งานง่าย ส่วนปัญหาในการใช้วารสารสิ่งพิมพ์พบว่า ปัญหาเกี่ยวกับวารสารรายชื่อที่ต้องการใช้ไม่มีให้บริการ และวารสารที่เกี่ยวข้องกับสาขาวิชาที่ศึกษามีจำนวนไม่เพียงพอต่อความต้องการ

สำหรับการศึกษาสภาพการใช้วารสารอิเล็กทรอนิกส์ พบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่ (ร้อยละ 61.0) ไม่ใช้วารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่สำนักวิทยบริการฯ จัดให้บริการ โดยให้เหตุผลว่าไม่ทราบว่ามีการวารสารอิเล็กทรอนิกส์ ไม่สะดวกในการเข้าใช้วารสารอิเล็กทรอนิกส์ (ที่พกไม่มีระบบเครือข่าย/ไม่สามารถเชื่อมต่อระบบเครือข่ายในมหาวิทยาลัยได้)

ในขณะที่นักศึกษาที่ใช้วารสารอิเล็กทรอนิกส์ มักเข้าใช้วารสารอิเล็กทรอนิกส์ในช่วงวันจันทร์ - ศุกร์ เวลา 12.00 - 13.00 น. โดยทราบว่ามหาวิทยาลัยจัดให้บริการวารสารอิเล็กทรอนิกส์ผ่านการปฐมนิเทศนักศึกษาใหม่ อาจารย์ที่ปรึกษาแนะนำ การเรียนในรายวิชาเกี่ยวกับการใช้ห้องสมุด อาจารย์ผู้สอนในรายวิชาต่างๆ แนะนำ และการประชาสัมพันธ์ของ สำนักวิทยบริการฯ ทั้งนี้ นักศึกษาใช้บริการทั้งภายในสำนักวิทยบริการ/มหาวิทยาลัย และที่พัก (ทั้งที่บ้านหรือหอพัก) มีรายละเอียดดังตารางที่ 2 และ 3

ตารางที่ 2 แสดงจำนวนการใช้หรือไม่ใช้บริการวารสารอิเล็กทรอนิกส์

รายการ	จำนวน (n = 397)	ร้อยละ
ใช้บริการ	155	39.0
ไม่ใช้บริการ	242	61.0

ตารางที่ 3 แสดงเหตุผลที่นักศึกษาไม่ใช้บริการวารสารอิเล็กทรอนิกส์

รายการ	จำนวน (n = 242)	ร้อยละ
1. ไม่ทราบว่ามีการให้บริการวารสารอิเล็กทรอนิกส์	3.26	0.65
2. ไม่มีทักษะการใช้คอมพิวเตอร์	2.04	0.76
3. ไม่มีผู้แนะนำการใช้บริการ	2.58	0.56
4. วารสารอิเล็กทรอนิกส์ไม่มีเนื้อหาที่ต้องการ	2.69	0.58
5. มีเนื้อหาในวารสารสิ่งพิมพ์เพียงพอแล้ว	2.76	0.69
6. ไม่สะดวกในการเข้าใช้วารสารอิเล็กทรอนิกส์ (ที่พักไม่มีระบบเครือข่าย/ ไม่สามารถเชื่อมต่อระบบเครือข่ายในมหาวิทยาลัยได้)	2.91	0.70

วัตถุประสงค์ในการใช้วารสารอิเล็กทรอนิกส์ พบว่า นักศึกษามีวัตถุประสงค์ในการใช้งานวารสารอิเล็กทรอนิกส์ เพื่อประกอบการศึกษาตามสาขาวิชา เพื่อค้นคว้า ใช้อ้างอิงเพื่อทำรายงาน หรือทำวิจัย อาจารย์ผู้สอนมอบหมายหรือแนะนำให้ค้นคว้า เพื่อเพิ่มพูนความรู้ในวิชาชีพ

ด้านการใช้ฐานข้อมูลวารสารอิเล็กทรอนิกส์ พบว่า นักศึกษาใช้ฐานข้อมูลต่างๆ ได้แก่ ฐานข้อมูล Proquest ฐานข้อมูล ERIC ฐานข้อมูล Springer Link ฐานข้อมูล H.W. Wilson ฐานข้อมูล IEEE Computer ฐานข้อมูล Science Direct ฐานข้อมูล ACM Digital Library ฐานข้อมูล EBSCO host ฐานข้อมูล ISI Web of Science และฐานข้อมูล Emerald insight ในระดับปานกลาง ส่วนฐานข้อมูล IEEE / IEE นักศึกษามีการใช้งานในระดับน้อย ทั้งนี้ การอ่านบทความ นักศึกษาจะมีวิธีการใน 3 รูปแบบ คือ การอ่านจากหน้าจอคอมพิวเตอร์ การพิมพ์บทความที่ต้องการออกมาอ่าน และการดาวน์โหลดมาเก็บไว้อ่านในภายหลัง

ส่วนปัญหาในการใช้วารสารอิเล็กทรอนิกส์ พบว่า ระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตล่าช้า ต้องรอนาน เป็นปัญหาในระดับมาก นอกจากนั้นยังพบปัญหาเครื่องพิมพ์ (printer) มีไม่เพียงพอ เนื้อหา ที่ได้เฉพาะบรรณานุกรม/บทความย่อ ไม่สามารถเข้าใช้ระบบเครือข่าย (VPN) ได้ เนื้อหาไม่ตรงกับความต้องการ บทความฉบับเต็มที่ได้ไม่ครบทุกรายการ ไม่ได้รับการอบรม/แนะนำการใช้วารสารอิเล็กทรอนิกส์ ไม่มีคู่มือ/เอกสารแนะนำการใช้วารสารอิเล็กทรอนิกส์ ขั้นตอนการเข้าถึงเนื้อหาบทความยุ่งยาก และระบบการค้นหาใช้งานยาก ไม่สะดวก

จากการเปรียบเทียบความสัมพันธ์ของการใช้วารสารที่จัดให้บริการโดยสำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ ของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์ จำแนกตามเพศ ชั้นปี คณะ และมหาวิทยาลัย โดยวิธีการทางสถิติ ทดสอบกลุ่มตัวอย่างเป็นอิสระต่อกัน (independent t-test) ระดับความเชื่อมั่น 95% และการวิเคราะห์ความแปรปรวน ทางเดียว พบว่า

ด้านสภาพการใช้บริการวารสารสิ่งพิมพ์และวารสารอิเล็กทรอนิกส์

(1) นักศึกษาที่มีเพศต่างกันมีสภาพการใช้วารสารสิ่งพิมพ์และวารสารอิเล็กทรอนิกส์ไม่ต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

(2) นักศึกษาที่ศึกษาชั้นปีต่างกันมีสภาพการใช้วารสารสิ่งพิมพ์ไม่แตกต่างกัน ส่วนการใช้วารสารอิเล็กทรอนิกส์มีความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 โดยนักศึกษาชั้นปีที่ 1 และชั้นปีที่ 3 มีการใช้วารสารอิเล็กทรอนิกส์มากกว่านักศึกษาชั้นปีที่ 2 มีรายละเอียดดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 แสดงเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อภาพรวมของสภาพการใช้วารสารทั้งรูปแบบวารสารสิ่งพิมพ์และวารสารอิเล็กทรอนิกส์ จำแนกตามชั้นปี

ความคิดเห็นต่อภาพรวมของการใช้วารสาร	แหล่งความแปรปรวน	Df	SS	MS	F	p
วารสารสิ่งพิมพ์	ระหว่างกลุ่ม	3	1.13	0.37	2.53	0.056
	ภายในกลุ่ม	393	58.34	0.15		
	รวม	396	59.47			
วารสารอิเล็กทรอนิกส์	ระหว่างกลุ่ม	3	2.21	0.74	6.03	0.01
	ภายในกลุ่ม	151	18.44	0.12		
	รวม	154	20.65			

(3) นักศึกษาที่ศึกษาคณะต่างกัันมีสภาพการใช้วารสารสิ่งพิมพ์และวารสารอิเล็กทรอนิกส์แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 โดยนักศึกษาคณะครุศาสตร์มีการใช้วารสารสิ่งพิมพ์มากกว่านักศึกษาคณะวิทยาศาสตร์ฯ และคณะมนุษยศาสตร์ฯ ในขณะที่นักศึกษาคณะพยาบาลศาสตร์ มีการใช้วารสารอิเล็กทรอนิกส์มากกว่านักศึกษาคณะต่างๆ มีรายละเอียดดังตารางที่ 5

ตารางที่ 5 แสดงเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อภาพรวมของสภาพการใช้วารสารทั้งรูปแบบวารสารสิ่งพิมพ์และวารสารอิเล็กทรอนิกส์ จำแนกตามคณะ

ความคิดเห็นต่อภาพรวมของการใช้วารสาร	แหล่งความแปรปรวน	Df	SS	MS	F	p
วารสารสิ่งพิมพ์	ระหว่างกลุ่ม	7	2.12	0.30	2.05	0.04
	ภายในกลุ่ม	389	57.35	0.15		
	รวม	396	59.47			
วารสารอิเล็กทรอนิกส์	ระหว่างกลุ่ม	7	2.91	0.42	3.44	0.02
	ภายในกลุ่ม	147	17.74	0.12		
	รวม	154	20.65			

(4) นักศึกษาที่ศึกษามหาวิทยาลัยต่างกัันมีสภาพการใช้วารสารสิ่งพิมพ์และวารสารอิเล็กทรอนิกส์แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 โดยนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏ สอนดุสิตมีการใช้วารสารสิ่งพิมพ์และวารสารอิเล็กทรอนิกส์มากกว่านักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร และมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา มีรายละเอียดดังตารางที่ 6

ตารางที่ 6 แสดงเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อภาพรวมของสภาพการใช้วารสารทั้งรูปแบบวารสารสิ่งพิมพ์และวารสารอิเล็กทรอนิกส์ จำแนกตามมหาวิทยาลัย

ความคิดเห็นต่อภาพรวมของการใช้วารสาร	แหล่งความแปรปรวน	Df	SS	MS	F	p
วารสารสิ่งพิมพ์	ระหว่างกลุ่ม	2	2.12	1.06	7.28	0.01
	ภายในกลุ่ม	394	57.35	0.15		
	รวม	396	59.47			
วารสารอิเล็กทรอนิกส์	ระหว่างกลุ่ม	2	0.94	0.47	3.64	0.03
	ภายในกลุ่ม	152	19.70	0.13		
	รวม	154	20.64			

ด้านความต้องการใช้วารสารสิ่งพิมพ์

- (1) นักศึกษาที่มีเพศต่างกันมีความต้องการใช้วารสารสิ่งพิมพ์ไม่ต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05
- (2) นักศึกษาที่ศึกษาชั้นปีต่างกันมีความต้องการใช้วารสารสิ่งพิมพ์ไม่ต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05
- (3) นักศึกษาที่ศึกษาคณะต่างกันมีความต้องการใช้วารสารสิ่งพิมพ์แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

โดยนักศึกษาคณะครุศาสตร์มีความต้องการใช้วารสารสิ่งพิมพ์มากกว่านักศึกษาคณะต่างๆ มีรายละเอียดดังตารางที่ 7

ตารางที่ 7 แสดงเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อภาพรวมของความต้องการใช้วารสารในรูปแบบวารสารสิ่งพิมพ์ จำแนกตามคณะ

ความคิดเห็นต่อภาพรวมของการใช้วารสาร	แหล่งความแปรปรวน	Df	SS	MS	F	p
วารสารสิ่งพิมพ์	ระหว่างกลุ่ม	7	4.54	0.65	2.24	0.03
	ภายในกลุ่ม	389	112.83	0.29		
	รวม	396	117.37			

(4) นักศึกษาที่ศึกษามหาวิทยาลัยต่างกันมีความต้องการใช้วารสารสิ่งพิมพ์แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 โดยนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิตมีความต้องการใช้วารสารสิ่งพิมพ์มากกว่ามหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร มีรายละเอียดดังตารางที่ 8

ตารางที่ 8 เปรียบเทียบความคิดเห็นต่อภาพรวมของความต้องการใช้วารสารในรูปแบบวารสารสิ่งพิมพ์ จำแนกตามมหาวิทยาลัย

ความคิดเห็นต่อภาพรวมของการใช้วารสาร	แหล่งความแปรปรวน	Df	SS	MS	F	p
วารสารสิ่งพิมพ์	ระหว่างกลุ่ม	2	2.65	1.32	4.55	0.01
	ภายในกลุ่ม	394	114.72	0.29		
	รวม	396	117.37			

ด้านสภาพปัญหาและอุปสรรคจากการใช้วารสารสิ่งพิมพ์และวารสารอิเล็กทรอนิกส์

- (1) นักศึกษาที่มีเพศต่างกันมีสภาพปัญหาและอุปสรรคจากการใช้วารสารสิ่งพิมพ์และวารสารอิเล็กทรอนิกส์ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05
- (2) นักศึกษาที่ศึกษาชั้นปีต่างกันมีสภาพปัญหาและอุปสรรคจากการใช้วารสารสิ่งพิมพ์และวารสารอิเล็กทรอนิกส์ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05
- (3) นักศึกษาที่ศึกษาคณะต่างกันมีสภาพปัญหาและอุปสรรคจากการใช้วารสารสิ่งพิมพ์และวารสาร

อิเล็กทรอนิกส์ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

(4) นักศึกษาที่ศึกษามหาวิทยาลัยต่างกันมีสภาพปัญหาและอุปสรรคจากการใช้วารสารสิ่งพิมพ์และวารสารอิเล็กทรอนิกส์ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

สรุปผลการวิจัย

นักศึกษาส่วนใหญ่มักจะเข้าใช้บริการสำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ ช่วงวันจันทร์ - ศุกร์ ในช่วงเวลา 12.00 - 13.00 น. โดยวัตถุประสงค์ในการใช้วารสารสิ่งพิมพ์และวารสารอิเล็กทรอนิกส์เพื่อประกอบการศึกษาตามสาขาวิชา เพื่อค้นคว้าใช้อ้างอิงเพื่อทำรายงาน หรือทำวิจัย เพื่อเพิ่มพูนความรู้ในวิชาชีพ เพื่อพักผ่อนใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ และเนื่องจากอาจารย์ผู้สอนมอบหมายหรือแนะนำให้ค้นคว้า

นักศึกษามีความต้องการใช้วารสารสิ่งพิมพ์เกี่ยวกับบริการที่นั่งอ่านวารสารภายในสำนักวิทยบริการ บริการยืมวารสารออกนอกสำนักวิทยบริการ บริการยืมวารสารระหว่างห้องสมุด การเพิ่มจำนวนวารสารที่สอดคล้องกับสาขาวิชาให้มากขึ้น และการจัดให้มีเครื่องมือค้นหาบทความที่ใช้งานง่าย ส่วนความต้องการใช้วารสารอิเล็กทรอนิกส์ นักศึกษามักใช้บริการทั้งภายในสำนักวิทยบริการ/มหาวิทยาลัย และที่พัก โดยวิธีการสืบค้นผ่านเว็บไซต์มหาวิทยาลัย สืบค้นผ่านเว็บไซต์สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ และสืบค้นผ่าน Search Engine นักศึกษาทราบวิธีการใช้วารสารอิเล็กทรอนิกส์จากการที่เพื่อนแนะนำ การศึกษาจากวิธีการใช้งานของแต่ละฐานข้อมูล การใช้คู่มือ/เอกสารแนะนำของสำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ และเคยเรียนในรายวิชาเกี่ยวกับการใช้ห้องสมุด ทั้งนี้ นักศึกษาส่วนใหญ่มีการใช้งานฐานข้อมูลต่างๆ ในระดับปานกลาง

ด้านสภาพปัญหาและอุปสรรคจากการใช้วารสารสิ่งพิมพ์ คือ วารสารรายชื่อที่ต้องการใช้ไม่มีให้บริการ และวารสารที่เกี่ยวข้องกับสาขาวิชาที่ศึกษามีจำนวนไม่เพียงพอต่อความต้องการ ในขณะที่ปัญหาจากการใช้วารสารอิเล็กทรอนิกส์ คือ ระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตล่าช้า ต้องรอนาน

อภิปรายผลการวิจัย

ด้านสภาพการใช้วารสารสิ่งพิมพ์ พบว่านักศึกษามีวัตถุประสงค์ในการใช้วารสารสิ่งพิมพ์ เพื่อประกอบการศึกษาตามสาขาวิชา เพื่อค้นคว้า ใช้อ้างอิงเพื่อทำรายงาน หรือทำวิจัย เพื่อเพิ่มพูนความรู้ในวิชาชีพ และใช้วารสารสิ่งพิมพ์ เนื่องจากอาจารย์ผู้สอนมอบหมายหรือแนะนำให้ค้นคว้า ทั้งนี้อาจเป็นเพราะหน้าที่ความรับผิดชอบหลักของนักศึกษานั้นก็คือ การศึกษา หาความรู้ทั้งในด้านวิชาการ และความรู้ทั่วไป ซึ่งเป็นภาระหน้าที่หลักของผู้เรียนในระดับอุดมศึกษาดังที่ ปีเตอร์สัน (1969) พบว่า วัตถุประสงค์การใช้วารสารของนักศึกษาปริญญาโท มหาวิทยาลัยมิชิแกน เพื่อการทำวิจัย และการพัฒนาความรู้ทางวิชาการ และโสภี อุนรุต (2541) พบว่า นิสิตใช้วารสารเพื่อการทำวิทยานิพนธ์ ขณะที่การใช้วารสารอิเล็กทรอนิกส์ นักศึกษามีวัตถุประสงค์ในการใช้วารสารอิเล็กทรอนิกส์ เพื่อประกอบการศึกษาตามสาขาวิชา เพื่อค้นคว้า ใช้อ้างอิงเพื่อทำรายงาน หรือทำวิจัย อาจารย์ผู้สอนมอบหมายหรือแนะนำให้ค้นคว้า เพื่อเพิ่มพูนความรู้ในวิชาชีพ และเพื่อพักผ่อนใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ สอดคล้องกับการศึกษาของ วิลาวณิชย์ ไต๊ะเอี่ยม (2549) รุ่งอรุณ สิงคลีประภา (2550) และ มาลี อิศรานนท์ (2551) ซึ่ง วิลาวณิชย์ ไต๊ะเอี่ยม พบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่ใช้วารสารอิเล็กทรอนิกส์ เพื่อประกอบ

กิจกรรมการเรียน การศึกษาค้นคว้า และนักศึกษาเข้าใช้วารสารอิเล็กทรอนิกส์ผ่านหน้าเว็บไซต์ของสำนักวิทยบริการ ส่วน รุ่งอรุณ สิงคลีประภา (2550) พบว่า นักศึกษาใช้เพื่อทำวิจัยหรือวิทยานิพนธ์ และ มาลี อิศรานนท์ (2551) พบว่า วัตถุประสงค์ในการใช้วารสารอิเล็กทรอนิกส์ เพื่อประกอบการเรียนหรือการทำวิทยานิพนธ์

ส่วนประเด็นการเข้าถึงวารสารอิเล็กทรอนิกส์ พบว่า นักศึกษาเข้าใช้บริการผ่านเว็บไซต์ของมหาวิทยาลัย เว็บไซต์ของสำนักวิทยบริการฯ และสืบค้นผ่าน Search engine สอดคล้องกับการศึกษาของ มาลี อิศรานนท์ (2551) ที่พบว่าการใช้งานส่วนใหญ่ผ่านทางเว็บไซต์ของสำนักหอสมุดกลาง ซึ่งจะเห็นได้ว่านักศึกษายังสามารถใช้วารสารอิเล็กทรอนิกส์ผ่านช่องทางที่มหาวิทยาลัยจัดเตรียมไว้ให้ นอกจากนี้ นักศึกษายังสามารถใช้วารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่มิแนกเหนือจากที่มหาวิทยาลัยจัดเตรียมไว้จากเว็บไซต์ภายนอกผ่านการสืบค้นจาก Search engine

สำหรับประเด็นปัญหาและอุปสรรคในการใช้วารสารสิ่งพิมพ์ พบว่า วารสารรายชื่อที่ต้องการใช้ไม่มีให้บริการ และวารสารที่เกี่ยวข้องกับสาขาวิชาที่ศึกษามีจำนวนไม่เพียงพอต่อความต้องการ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ ปีเตอร์สัน (1969) ที่พบว่า ปัญหาหนึ่งของการใช้บริการวารสารคือห้องสมุดไม่มีวารสารฉบับที่ต้องการ และสอดคล้องกับการศึกษาของ โสภี อนุรุท (2541) ที่พบว่า วารสารสาขาวิชาที่ต้องการใช้มีจำนวนน้อยชื่อ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากข้อจำกัดด้านงบประมาณที่สำนักวิทยบริการฯ ได้รับการจัดสรรไม่เพียงพอ ส่งผลให้การจัดหาวารสารสิ่งพิมพ์ไม่สามารถบอกรับได้อย่างครบถ้วน อีกทั้งกระบวนการจัดหาที่ขาดการศึกษาความต้องการของผู้ใช้บริการ หรือขาดการสนับสนุนให้ผู้ใช้เข้าไปเป็นส่วนหนึ่งในการจัดหาวารสารสิ่งพิมพ์ ก็อาจเป็นเหตุปัจจัยหนึ่งที่ทำให้การจัดหาวารสารสิ่งพิมพ์ไม่เพียงพอ และไม่ตรงต่อความต้องการของผู้ใช้

ส่วนปัญหาและอุปสรรคในการใช้วารสารอิเล็กทรอนิกส์ พบว่าระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตล่าช้า ต้องรอนาน สอดคล้องกับการศึกษาของ ทรงวุฒิ ตรังวัฒนา (2543) มนีสรา สินปฐ (2546) มะลิวรรณ สุวรรณพฤษ (2546) ที่พบว่า ระบบเครือข่ายเข้าใช้อินเทอร์เน็ตมีความล่าช้า ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการใช้วารสารอิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งเป็นบริการที่สำนักวิทยบริการฯ บอกรับเป็นสมาชิกผ่านบริษัทที่จัดให้บริการฐานข้อมูลออนไลน์เชิงพาณิชย์ ที่มีที่ตั้งของเครื่องแม่ข่าย (server) อยู่ในต่างประเทศ จำเป็นต้องเชื่อมต่อและส่งข้อมูลกลับมาถึงผู้ใช้ จึงทำให้การทำงานมีความล่าช้า กอปรกับกระบวนการทำงานของระบบฐานข้อมูล ที่มีข้อมูลจำนวนมาก ย่อมส่งผลให้การประมวลผลมีความล่าช้าได้

ข้อเสนอแนะจากงานวิจัย

ผลจากการศึกษาครั้งนี้จะเห็นว่า สภาพการใช้วารสาร ความต้องการ สภาพปัญหาและอุปสรรคในการใช้วารสารสิ่งพิมพ์และวารสารอิเล็กทรอนิกส์ยังคงเหมือนกับผลการศึกษาการใช้วารสารในอดีตที่ผ่านมา ดังนั้นผู้บริหารมหาวิทยาลัย รวมถึงผู้บริหารสำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ ควรให้ความสำคัญในการพัฒนาทรัพยากรสารสนเทศประเภทวารสารให้มีความตรงต่อความต้องการ และเพียงพอกับการใช้งานของผู้ใช้มากขึ้น ซึ่งแนวทางหนึ่งคือการใช้ผู้เข้าร่วมเป็นส่วนหนึ่งในกระบวนการจัดหาวารสารทั้งที่เป็นวารสารสิ่งพิมพ์และวารสารอิเล็กทรอนิกส์ ตลอดจนควรปรับปรุงเครื่องมืออุปกรณ์ รวมทั้งวิธีการให้บริการที่สอดคล้องกับความสามารถในการใช้งานของผู้ใช้ มีการประชาสัมพันธ์และแนะนำวิธีการใช้บริการวารสารใหม่ให้แก่ผู้ใช้ได้ทราบ เพื่อส่งเสริมให้ผู้ใช้ได้ใช้ประโยชน์จากวารสารได้อย่างเต็มที่ อีกทั้งเป็นการสนับสนุนให้เกิดการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่าสูงสุด

เอกสารอ้างอิง

- ทบวงมหาวิทยาลัย กระทรวงศึกษาธิการ. (2544). *ประกาศทบวงมหาวิทยาลัย เรื่อง มาตรฐานห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา พ.ศ.2544 ลงวันที่ 14 สิงหาคม 2544*. กรุงเทพฯ: สำนักมาตรฐานอุดมศึกษา ทบวงมหาวิทยาลัย.
- ทรงวุฒิ ตรังวัฒนา. (2543). *การใช้วารสารอิเล็กทรอนิกส์ของคณาจารย์ สาขาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย*. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- มนิสรา สีนปฐ. (2546). *การใช้วารสารวิชาการภาษาต่างประเทศฉบับพิมพ์และวารสารอิเล็กทรอนิกส์ในศูนย์บรรณสารและสื่อการศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี*. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- มะลิวรรณ สุวรรณพถกษ. (2546). *สภาพการใช้และความต้องการใช้วารสารอิเล็กทรอนิกส์ของอาจารย์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม*. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- มาลี อิศรานนท์. (2551). *การใช้วารสารอิเล็กทรอนิกส์ในสำนักหอสมุดกลางของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหง*. ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์), มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- เมตตา เปรมปรีดี. (2541). *ความต้องการและปัญหาการใช้วารสารภาษาอังกฤษ สาขาการพยาบาลของนักศึกษาพยาบาลสถาบันอุดมศึกษาเอกชน*. ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์), มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- รัตนาภรณ์ พุทธผล. (2541). *ความต้องการของนักศึกษา มหาวิทยาลัยรามคำแหง ในการใช้วารสารวิชาการภาษาไทย และนิตยสารบันเทิง*. กรุงเทพฯ: สำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- รุ่งอรุณ สิงคลีประภา. (2550). *การใช้วารสารอิเล็กทรอนิกส์ของอาจารย์และนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล*. ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (สารสนเทศศาสตร์), มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- วิลาวัลย์ โต๊ะเอี่ยม, สิริพร ทวะสิงห์ และยุวดี มโนมยิทธิกาญจน์. (2549). *การศึกษาการใช้วารสารอิเล็กทรอนิกส์ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น*. ขอนแก่น: สำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สิริพร วิจิรัตน์กิตต์, ศิริพร พูลสุวรรณ, กานดา แสนทรงศักดิ์ และอรพิน โกลมไพศาล. (2536). *การใช้วารสารสาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ในห้องสมุดคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ และหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยขอนแก่น*. ขอนแก่น: สำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- โสภี อุนรุต. (2541). *การศึกษาการใช้วารสารวิชาการภาษาต่างประเทศของอาจารย์และนิสิต ห้องสมุดคณะพยาบาลศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย*. กรุงเทพฯ: ห้องสมุดคณะพยาบาลศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เอี่ยมพร ศรีเดือนดาว. (2543). *การใช้วารสารด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีร่วมกันระหว่างห้องสมุดมหาวิทยาลัยของรัฐ*. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์), มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- Peterson, S. L. (1969). *Patterns of Use of Periodical Literature*. College & Research Libraries, 422-430.

ผู้เขียน

นายบรรพต พิจิตรกำเนิด

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต

email: bunpodp@hotmail.com